

BACH–COLLEGIUM PRAHA

www.bachcollegium.cz

kostel sv. Václava na Smíchově

Náměstí 14. října, Praha 5

Čtvrtek 14. listopadu 2019 v 19.30

koncert č. M42

30 LET SVOBODY

KONCERT K VÝROČÍ SAMETOVÉ REVOLUCE

Sólisté

Stanislava Mihalcová – soprán

Jan Morávek – baryton

Linda Sítková – varhany

KOMORNÍ SBOR

BACH–COLLEGIA PRAHA

Dirigent

Jiří Mátl

PROGRAM:

Petr Eben

(1929 - 2007)

Finale

z Nedělní hudby, pro varhany

Otto Albert Tichý

(1890 - 1973)

De profundis

Pierre Villette

(1926 - 1998)

Notre Père d'aix

Maurice Duruflé

(1902 - 1986)

Ubi caritas

moteta pro smíšený sbor a capella

Prélude et Fugue,

op. 7, sur le nom d'Alain, pro varhany

Jan Bernátek

(1950)

Missa Festiva

- premiéra -

pro sóla, smíšený sbor a varhany

Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei

František Pícka

(1873 - 1918)

Te Deum laudamus

- novodobá premiéra -

op. 57, pro smíšený sbor a varhany

Dnešní koncert je vzpomínkou na třicet let staré události, které vyvedly naši zem z totalitního režimu k demokracii. Po třiceti letech však musíme konstatovat, že svoboda a demokracie nejsou provždy vybojovanou samozřejmostí, jak se nám kdysi zdálo. Nebudeme-li o tyto hodnoty stále usilovat, můžeme o ně znovu přijít. My sami musíme neustále vnímat svobodu jako nejvyšší hodnotu a demokracii utvářet svým každodenním odpovědným chováním. Dnešní koncert budiž tedy nejen oslavou třiceti let svobody, ale především povzbuzením na nekonečnou cestu budování opravdové svobody a demokracie.

Petr Eben (1929 – 2007), jeden z nejvýznamnějších českých hudebních skladatelů 20. století, je letos rovněž jubilem. Připomínáme si 90 let od jeho narození, proto na dnešním koncertě nemohl chybět. Navíc revoluční dny roku 1989 zažil a jistě ovlivnily i jeho tvorbu. Ovšem varhanní cyklus *Nedělní hudba*, ze kterého zazní na úvod poslední část, vznikla již v roce 1959. Zařazení závěrečné části *Finale* na začátek koncertu může vypadat nevhodně, ale tato virtuózní skladba může být velmi přiléhavým zvukomalebným popisem revolučních listopadových událostí. Autor zde stupňuje boj dobra a zla uvnitř lidské bytosti i mimo ni. Začíná vzdálenou neklidnou bitevní vřavou, do níž zaznívá v ostrém rejstříku trubky hlavní téma: svolávání živých po těžké bitvě, jako bychom cítili blížící se dramatické události, jako bychom viděli zástupy demonstrujících studentů na Národní třídě a vřavu při střetu s ozbrojenými složkami. Ohromné dynamické kontrasty mezi plénem varhan a sotva slyšitelnými rejstříky, jako ohromná síla společnosti toužící po změně proti vyčpělému komunistickému režimu. Strhující gradující plochy jako demonstrující davy, které vrcholí závěrečnou slavnostní citací gregoriánského chorálu *Salve Regina*, jako vítězné poděkování za svobodu a vymanění společnosti z totalitního režimu...

Dále budou následovat tři drobné skladby pro sbor a capella. První napsal dómský varhaník a profesor pražské konzervatoře **Otto Albert Tichý** (1890 – 1973). Ten po absolvování skladatelské školy odešel, mimo jiné i kvůli důsledkům ceciliánské reformy, z Prahy do Paříže a zde studoval duchovní hudbu na *Schole cantorum* a skladbu u Vincenta d'Indyho. Později působil ve funkci chorregenta ve švýcarském Lausanne a v roce 1936 se vrátil do Prahy, kde se stal ředitelem pražského svatovítského kůru. Tichý patřil k osobnostem pro tehdejší komunistický režim velmi nežádoucím. Zakázali jím založenou internátní hudební

školu *Schola Cantorum*, stejně tak vydávání časopisu pro duchovní hudbu *Praporec*. Bylo mu rovněž znemožněno vyučovat na čerstvě založené Hudební akademii (pozdější AMU). Jeho latinská moteta jsou typickou ukázkou duchovní hudby inspirované svěbytností francouzské postromantické skladatelské školy. Z jeho bohaté vokální tvorby jsme vybrali offertorium **De profundis** clamavi ad te, Domine: Domine, exaudi vocem meam. Fiant aures tuae intendentes, in vocem deprecationis meae.

*Z hlubin volám k Tobě, Hospodine, Pane, vyslyš hlas můj!
Tvůj sluch ať je nakloněn k mé snažné prosbě!*

Další skladba zahájí malý francouzský blok v našem programu. Chceme jím symbolicky vyjádřit, že revoluční události před třiceti lety nás opět vrátily do západní Evropy, kam Česká republika bytostně patří.

Pierre Villette (1926 – 1998), francouzský skladatel sborové a instrumentální hudby se narodil v Duclaire v Normandii v roce 1926 v hudební rodině. Studoval u Maurice Duruflé ještě předtím, než začal navštěvovat Pařížskou konzervatoř. Již v roce 1957 byl Villette jmenován ředitelem konzervatoře v Besançonu. V roce 1967 se stal ředitelem akademie v Aix en Provence a toto postavení zastával až do svého odchodu do důchodu v roce 1990. Villette neměl zájem ve své tvorbě o avantgardní směřování, jeho hudba čerpala z vlivů středověké hudby, jazzu nebo i I. Stravinského. Skladba **Notre Pèere d'aix**, která je zhudebněním modlitby *Otče náš*, je příkladnou ukázkou jeho eklektického stylu.

Maurice Duruflé (1902 – 1986) patřil k posledním z velké francouzské varhanní školy založené C. Franckem a Ch.M. Widorem. Byl varhaníkem v kostele Saint-Étienne-du-Mont v Paříži, profesorem harmonie na pařížské konzervatoři a jako koncertní umělec procestoval Evropu a severní Ameriku. V roce 1975 měl těžkou autonehodu, po níž musel ukončit varhanickou kariéru a dál se věnoval jen skladbě. Moteto **Ubi caritas** (*Kde je láska, tam přebývá Bůh...*), které uslyšíme, patří do cyklu čtyř acapellových sborů, zpracovávajících tematiku gregoriánských chorálů. Autor nechává citovat chorálovou melodii alt, resp. soprán a pod ním vytváří harmonický doprovod mužských hlasů, který dokonale dotváří atmosféru skladby. Duruflé napsal velmi málo skladeb pro sbor, ale každá z nich patří k hudebním skvostům.

Preludium a fuga na jméno Alain patří k velkým skladbám pro sólové varhany M. Duruflého. Jehan Alain byl francouzský nesmírně talentovaný varhaník a skladatel,

kteří mnoho ze svých výjimečných hudebních nápadů nestihl uplatnit, protože padl v boji za svou vlast v druhé světové válce ve věku 29 let. Duruflého skladba je poctou tomuto člověku. Hudební materiál kompozice vychází z přepisu jména Alain do hudební podoby. V Preludiu Duruflé cituje Alainovu zřejmě nejhranější varhanní skladbu *Litanies*. Skladbu je možno vnímat jako připomínkou mnoha jiných mladých odvážných lidí, kteří neváhali obětovat svůj život v boji za svobodu.

Premiéry nových skladeb nejsou doménou Bach-Collegia Praha - jak už napovídá náš název, pravidelně se věnujeme spíše skladbám ověřeným staletími. Tento koncert je ale výjimkou. Je nám ctí, že jsme mohli nastudovat a ve světové premiéře uvést 5.11.2019 novou skladbu Jana Bernátka *Missu Festivu*. Dnes proběhne druhá premiéra tohoto díla. **Jan Bernátek** (1950) se narodil na Valašsku v Prostřední Bečvě. Vystudoval hru na klavír na konzervatoři v Ostravě a poté na JAMU v Brně. V roce 1988 byl absolventem oboru skladba ve třídě I. Hurníka na Pražské konzervatoři. Jeho činnost se kromě skladatelské oblasti zaměřuje také na pedagogiku a korepetici. Významná je jeho spolupráce se sborovými tělesy.

Missa Festiva je zhudebnění klasického mešního latinského ordinária a je určena pro sólový soprán a baryton, smíšený sbor a varhany.

Na závěr koncertu bude uvedeno v novodobé premiéře zhudebnění hymnu **Te Deum laudamus** (*Bože, chválíme tebe...*), jehož autorem je **František Picka** (1873 – 1918), třetí kapelník Národního divadla v Kovařovicově éře a ředitel kůru u sv. Jiljí v Praze. Tento významný český autor přelomu 19. a 20. století se věnoval především duchovní hudbě, kde vytvořil závažná díla, daleko překračující její tehdejší vývoj. *Te Deum* v tónině Es dur s opusem 57 pochází z konce skladatelova života a jedná se o jeho druhé zhudebnění tohoto hymnu. Bylo provedeno ještě za Pickova života, od té doby však ležel 100 let jeho rukopis zapomenutý v archivu. Jsme přesvědčeni, že neprávem. Skladba určená smíšenému sboru a varhanám je pestrá s velkými dynamickými a výrazovými kontrasty. Picka často střídá sborové unisono, stojící na propracovaném varhanním doprovodu se sborovými acapella pasážemi, mohutné fortissimo varhan s jemnými tichými rejstříky. Pickovo *Te Deum* je krásným symbolickým poděkováním za 30 let svobody a vrcholem dnešního večera.

Jiří Mátl

Kulturní centrum Praha 5
ve spolupráci s Městskou částí Praha 5

Bach
collegium
praha

kostel sv. Václava na Smíchově
Náměstí 14. října, Praha 5

čtvrtek 14. listopadu 2019 v 19.30